

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

תעוזה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ו'

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
בפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושבע לבריאה

לעילוי נשמת

ר' דוב ראובן הלוי ב"ר דוד הלוי ע"ה גינזבורג

נפטר בפורים ה'תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' יעקב מיכאל הלוי וזוגתו מרת אסתר שיחיו

גינזבורג

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

תצוה

א. "ואתה הקרב אליך"

מן הפסוק "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך... לכהנו לי"¹, מצטט רש"י את המלים "ואתה הקרב אליך", ומפרש: "לאחר שתגמור מלאכת המשכן".

יש להבין:

א) מניין לומר רש"י, שהציווי למשה למנות את אהרן ובניו לכהנים איננו צריך להתבצע מיד, אלא "לאחר שתגמור מלאכת המשכן"?

ההשאלה אף קשה יותר: את הציווי "ועשית בגדי קדש..." שבפסוק הבא, וכן את הציווי "ואתה תדבר אל כל חכמי לב..." המופיע בפסוק מאוחר יותר, צריך היה משה לקיים לפני כן, כי זהו חלק ממלאכת המשכן. כיצד ייתכן, אפוא, להסביר שהציווי "ואתה הקרב אליך" שונה מהציוויים האחרים – שקיומו יהיה מאוחר יותר, רק "לאחר שתגמור מלאכת המשכן"?²

ב) בפירושו "לאחר שתגמור..." מפרש רש"י רק מתי יקויים הציווי "הקרב". מדוע, אפוא, הוא מצטט לפני הפירוש גם את המלים "ואתה"³ ו"אליך", בנוסף למלה "הקרב"? מכך מובן, שההוכחה לפירושו של רש"י "לאחר שתגמור מלאכת המשכן" היא אכן ממלים אלו "ואתה הקרב אליך".

(1) פרשתנו כה, א.

(2) בגו"א כאן, שהחידוש שברש"י הוא "שאיך ואתה דבוק אל הפרשה שלפניו" (וכנראה שמפרש שציווי זה (ואתה תצוה) הוא על עשיית המשכן, שהיא חלק ממלאכת המשכן). אבל ראה רש"י אמור (כד, ב) שהמשמעות "ואתה תצוה" הוא "סוף לצוות כו" (וההציווי הוא על העלאת הנרות – שלאחרי גמר מלאכת המשכן). ואף שהתלמיד לא למד עדיין פרש"י שבפ' אמור – הרי כותב שם רש"י "וכן משמע", היינו שיכולים לדעת זאת גם בלי פירושו (ומה שאומרו שם, היינו רק בכדי לתרץ קריאה עיי"ש).

(3) ולפי פירוש הגו"א (שבהערה הקודמת) י"ל, שזה שרש"י מעתיק תיבת "ואתה" הוא בכדי להשימנוע, שהגם שמתיתבת "ואתה" (בוא"ה המוסף) משמע דבוק להפרשה שלפניו, בכ"ז הפירוש הוא "לאחר שתגמור כו".

ב. הקרבת אהרן ובניו לכהונה – על ידי הבגדים והמילואים

יש המפרשים⁴, שרש"י מוכרח לבאר, שקיום הציווי "ואתה הקרב אליך" הוא "לאחר שתגמור..." כי הקרבת אהרן ובניו "לכהנו לי" נעשה על ידי בגדי הכהונה, כנאמר בהמשך הפסוקים⁵ "ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי", וכן גם על ידי החינוך בימי המילואים, כנאמר בהמשך הפרשה⁶ – "וזה הדבר אשר תעשה... לקדש אותם לכהן לי" – ודברים אלו היו רק לאחר סיום מלאכת המשכן.⁷

אך קשה לבאר כך. כי הסבר זה אינו מתרץ את השאלה: מדוע מצטט רש"י גם את המלה "אליך"⁸, ובנוסף לכך: לפי שיטתו של רש"י, הרי במלים "לכהנו לי" שבפסוקנו, ובמלים "לכהנו לי" שבעשיית בגדי כהונה (וכן במלים "לכהן לי" שבפרשת המילואים) הכוונה היא לשני ענינים שונים, כפי שיוסבר להלן.

ג. "לקדשו לכהנו לי" – להכניסו בכהונה..."

על המלים "לקדשו לכהנו לי" המופיעות בענין "ועשו את בגדי אהרן"⁹, מפרש רש"י: "לקדשו, להכניסו בכהונה על ידי הבגדים, שיהא כהן לי. ולשון כהונה שירות הוא. שנטריאה בלעז".

אומרים המפרשים⁹, שרש"י מבאר כאן שני

(4) רא"ם כאן, וראה גם גו"א כאן.

(5) כה, ג.

(6) כה, א.

(7) ומה שרש"י אינו מעתיק התיבות "לכהנו לי", ואינו מרמזם אפילו ב"גו"א" – אף שדרכו של רש"י בכ"ז הוא להעתיק (או לרמז עכ"פ ב"גו"א") גם התיבות שמהן הוא ההוכחה לפירושו – י"ל (לפי פ"ו) שהכוונתו ב"ואתה הקרב אליך" שמעתיק לפני פירושו הוא (לא לתיבות אלו, אלא לכללות הענין. ועד"פ פרש"י לקמן (כה, ו) ועשו את האפוד – דכוונתו לכללות הענין (דעשיית האפוד ואפילו דהחושן). ובכ"מ.

(8) בנוגע ל"ואתה" – י"ל כבהערה הקודמת (או כנ"ל הערה (3).

(9) רא"ם שם. וראה גם ש"ת.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח). שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

אדם¹³. ואם כך, מדוע אין להסביר¹⁴, שכוונת הביטוי "לכהנו" היא – לעשות אותו¹⁵ לכהן¹⁶? מכך מובן, שאת המלים "לכהנו לי" כשלעצמן, אכן אפשר להסביר במשמעות של "להפוך אותו לכהן"¹⁷. ולכן אין רש"י מפרש את המלים "לכהנו לי" בפסוק "ואתה הקרב אליך", כי שם משמעות מלים אלו היא כפשוטן. אך בהמשך צריך רש"י לפרש בכל זאת, שהמשמעות של "לכהנו לי" היא "להכניסו בכהונה... שירות הוא...". מפני שמלים אלו מופיעות ביחד עם המלה "לקדשו", כפי שיוסבר להלן.

ד. על ידי הבגדים "לקדשו לכהנו לי"

לגבי המלים "לקדשו לכהנו לי" המופיעות בענין "ועשו את בגדי אהרן", קשה לרש"י: אף בפסוק "ואתה הקרב אליך... לכהנו לי" כבר נצטווה משה למנות את אהרן ובניו לכהנים, ושם אין התורה מקשרת את "לכהנו לי" עם עשיית בגדי כהונה. כלומר, אף ללא הבגדים יכול משה לעשותם לכהנים, ועשה כך. מדוע, אפוא, נאמר "ועשו את בגדי אהרן... לכהנו לי", שכדי להפוך את אהרן לכהן יש צורך בבגדים?

בדוחק אפשר להשיב על כך, שגם בפסוקנו, כשנאמר "ואתה הקרב... לכהנו לי" הכוונה היא על ידי הבגדים. אלא, שבראשונה מציינת התורה את עצם הפיכת אהרן ובניו לכהנים, ולאחר מכן, כשהיא עוסקת בציווי על עשיית בגדי כהונה, היא מפרטת כיצד מתבצע ענין מינוי הכהנים – "לכהנו לי" על ידי הבגדים.

ענינים: (א) שהמלים "לקדשו" ו"לכהנו לי" אינן שני ענינים שונים, אלא "לכהנו לי" הוא ביאור של "לקדשו"¹⁰. (ב) שמשמעות המלים "לכהנו לי" איננה להופכו לכהן – בשם התואר, כי "לשון כהונה שירות הוא", ואין מתאים לכך הביטוי "להופכו למשרת" – אלא, משמעות מלים אלו היא "להכניסו בכהונה", להכניסו לפעולה של הכהונה, לשירות.

ומבארים המפרשים, שרש"י מסביר את הפירוש של "לכהנו לי" רק בפסוק "ואלה הבגדים...". למרות שאותו ביטוי כבר מופיע לפני כן בפסוק "ואתה הקרב אליך", כי עיקר כוונתו של רש"י כאן אינה לפרש את המלים "לכהנו לי", אלא לציין שזהו ענין אחד עם "לקדשו" – "להכניסו בכהונה". ובאומרו "להכניסו בכהונה", שזהו הפירוש של "לכהנו לי", מוסיף רש"י ואומר "ולשון כהונה שירות הוא", שבכך הוא מראה, שבמלים "לכהנו לי" אין הכוונה לעשותו לכהן, אלא "להכניסו לכהונה", כדלעיל.

אך אין מובן:

(א) מעצם העובדה שרש"י צריך להוסיף "ולשון כהונה שירות הוא", כדי להוכיח שהמשמעות של "לכהנו לי" היא "להכניסו בכהונה" מוכח, שרש"י רואה זאת כחידוש¹¹. ואם כך, הוא צריך היה לומר את הפירוש "להכניסו בכהונה" עם ההוכחה "ולשון כהונה שירות הוא" על המלים "לכהנו לי" המופיעות לפני כן – כדי שהתלמיד לא יטעה¹² בביאור מלים אלו בלומדו אותן בפעם הראשונה?

(ב) אכן, "לשון כהונה שירות הוא". אך המלה "כהן" מופיעה בכל מקום כשם תואר של

לעילוי נשמת

הרה"ח הת' אי"א רב פעלים ובעל מרץ
מטובי מקושרי רבותינו נשיאנו והולכי בדרכיהם,
דרך הקודש יקרא לה

ומשלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו
לארצנו הקדושה ת"ו

הרב ר' מנחם מענדל

בהרה"ח ר' מנחם מענדל ומרת מאריאשא באדאנע ע"ה

פ ו ט ע ר פ א ס

נפטר ד' תמוז ה'תשנ"ה

וזוגתו מרת לאה ע"ה

בת ר' בנציון ומרת שרה הי"ד

נפטרה ה' כסלו ה'תשס"ג

ת נ צ ב " ה

🕯 🕯 🕯 🕯 🕯

נדפס ע"י צאצאיהם שיחיו

(13) ראה ויגש מז – כב, כו. יתרו יט – כב, כד. (וצעק בקרא לך (יד, יח) ובת"א שם – דכהן שם קאי על שם – רש"י וישב לח, כד). וראה לקמן הערה 19.
(14) ובפרט שכן משמע (לפי הרא"ם) גם מתיבת "לי" (ומ"לכהנו" בוא"ז), כנ"ל הערה 11.
(15) וכמו "יהי כהן" (רש"י שמות ד, יד).
(16) וגם: מה מחדש רש"י במ"ש "ע"י הבגדים", והרי חפודש בכתוב ש"לקדשו לכהנו לי" הוא ע"י "ועשו בגדי קדש"?
(17) כפשוטן הלשון "לכהנו" (בוא"ז), ולא "לכהן". וראה חוקני (כח, א), שהוא"ו ד"לכהנו" הוא וא"י יתירא.

(10) ועפ"ז מובן מה שרש"י כותב בפירושו "לקדשו" – אף שלכאורה אינו מחדש בזה מאומה (שהרי זהו לשון הכתוב) – כי תיבת "לקדשו" (שבפירושו) נמשכת ל"להכניסו בכהונה", וכוונתו בזה היא לבאר ש"לקדשו" הוא ע"י שיכניסו לכהונה, כבפנים.
(11) ובפרט שמתיבת "לי" הדבוקה ל"לכהנו", משמע שפירוש "לכהנו" הוא לעשותו לכהן, שלכן הווקק רש"י להוסיף "שיהא כהן לי", כברא"ם שם. וכן משמע ממ"ש "לכהנו" (בוא"ז) – ראה לקמן הערה 17.
(12) והרי הדברים ק"ז: אם גם לאחזר שמפרשו צריך הוכחה ע"י, הרי מ"ש שכאשר אינו מפרש כלל, הרי בודאי יטעה התלמיד.

הוספה

בשורת הגאולה

פח.

ועוד ועיקר, לזעוק להקב"ה על אריכות הגלות, „עד מתי“... ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

... בני נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... כבר סיימו כל עניני העבודה דומן הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל ובמיוחד ע"י השמחה בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע, ועדיין לא באה הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

(משיחות ג', ועש"ק וש"ק פ' תצוה, ו', י"ד ו"א אדר ראשון תשנ"ב)

אך בנוסף לכך שהסבר זה דחוק ביותר, רש"י אינו רוצה לפרש בדרך זאת, כי אילו כוונת התורה בפסוק המאוחר יותר היא לפרש רק כיצד קויים הענין של "לכהנו לי", כאשר במלים "לכהנו לי" עצמן, הכוונה היא לאותו הענין המופיע לפני כן, הרי התורה היתה צריכה להתבטא בפסוקנו בדיוק באותו ביטוי המופיע לפני כן. אם כך, מדוע נאמר לגבי הצינור "זאתה הקרב" רק "לכהנו לי", ואילו בענין בגדי הכהונה נאמר "לקדשו לכהנו לי"? מכך מובן, שעל ידי הבגדים מתחדש ענין חדש ונעלה יותר מאשר על ידי "הקרב... לכהנו לי". לכן מפרש רש"י "לקדשו – להכניסו בכהונה על ידי הבגדים...". שעל ידי הבגדים¹⁸ מתחדש הענין של "לקדשו להכניסו בכהונה", כדלהלן.

ה. "לכהנו לי" ואחר כך "לקדשו לכהנו לי"

כאמור לעיל בסעיף ג', המלה "כהן" אינה נאמרת על שם הפעולה¹⁹, פעולת היותו משרת, אלא זהו שם התואר המתאר סוג מסויים של אנשים שיש להם מעלה מסויימת, שבגינה הם שייכים לכהונה, שירות – אדם זה הוא המשרת: לאחר שנמשחו אהרן ובניו לכהונה, נקראים הם ובניהם עד סוף כל הדורות בתואר "כהנים", ולפני כן נקראו הבכורים בשם "כהנים".

18 ועפ"ז מובן מה שרש"י מוסיף ע"י הבגדים.
19 ומ"ש רש"י לעיל (ויגש מז, כב) "כל לשון כהן משרת לאלקות הוא", בהכרח לומר, שהשם משרת כאן הוא שם התואר דהאדם* (האדם הוא מוטג משרת) ועד שגם הקטנים, שמצד מצבם בהוה אינם ראויים לשרת [מכיון שלאחר שיגדלו יהיו ראויים לשירות] נקראים (הם גם עכשיו) "כהנים" (רש"י ר"פ אמור).

ויתירה מזו מצינו, שגם נשים נקראו "כהנות" [בכרות מד, א. משנה סוף יבמות. ועוד – אלא ש"ל לשון תורה לעצמה כו"] (ע"ז נה, ב. חולין קלו, ב), אף שלעולם לא יהיו ראיות לשרת – כי לאחר שנבחרו אהרן ובניו לשרת כו', נעשה השם "כהן" תואר לכל זרע אהרן (גם בנות אהרן).

(*) ועפ"ז יומתק ההמשך בפרש"י "חזק מאותן שהם לשון גדולה כו" – דהחזיקו הוא רק בזה שהוא ל' גדולה (ולא שירות), אבל לא דעם התואר ושם הפעולה.

כשם שהכינוי "כהנים" לגבי זרעו של אהרן איננו על שם הפעולה, אלא שם תואר ומעלה, ולפיכך נקראים כל בני אהרן "כהנים", כולל אלו שלא נתחנכו²⁰ לעבודה²¹, ואף הפסולים לעבודה²² – כך היה השם "כהנים" לפני כן שם תואר ומעלה לגבי הבכורים²³.

זהו ההבדל בין הביטוי "לכהנו לי" המופיע בענין "זאתה הקרב אליך", לבין הביטוי "לקדשו לכהנו לי" המתחדש על ידי "בגדי אהרן": בראשונה נצטוו משה להבדיל את אהרן ובניו מכל שאר ישראל²⁴ ולעשותם

20 ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה הט"ז (מנחות נא, ב): אין הכהן עובד תמלה .. עד שיביא עשירית האפה כו'. וראה גם רש"י צו ו, יג.

21 ובמכ"ש מקטנים (ראה לעיל הערה 19) אף שאינם שייכים לשרת, משא"כ גדולים, שגם טרם נשתחנכו יכולים הם (להתחנך –) להביא עשירית האפה וכו'.
ונוסף לזה (בדרך ההלכה): כהן שעבד טרם שהביא עשירית האפה עבודתו כשרה (רמב"ם שם), משא"כ טרם שהביא ב' שערות (רמב"ם שם הט"ז).

22 ראה פרש"י ר"פ אמור, שרק חללים מתמעטין מ"הכהנים", אבל בעלי מומין, אף שבאם ה' נאמר רק "הכהנים" לא היו במשמע, מ"מ לאחר שנאמר גם "בני אהרן" אינם מתמעטין מ"הכהנים". וראה לקמן הערה הב' (בשה"ג) להערה 28 (ואפילו בנוגע לחללים, כתב הרמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ו ה"י, שעבודתו כשרה לשעבר. ואכ"מ).

23 ומ"ש רש"י יתרו (יט, כב) "שהעבודה בהם", י"ל שוהיה רק הוכחה למה שהם כהנים בעצמם, כנ"ל הערה 19. גם י"ל, שכוונת רש"י שם היא לפרש החידוש שב"גם הכהנים גו' יתקדשו" – דלכאורה: מהיכי תיתי לומר שהבכורות (הכהנים) יהיו מותרים לעלות – וע"ז מפרש: "שהעבודה בהם", דמכיון שזרם עובדים את עבודת המקום*, הי' מקום לחשוב שמוותרים כו'. ועפ"ז יובן מה שרש"י מעתיק גם תיבת "וגם", וכן בפירושו – "ואף".
24 כלשון הכתוב "מתוך בני ישראל". ועפ"ז מ"ש בפנים, יומתק מה שבפסוק ג' (וכן לקמן כט, א) לא נאמר "מתוך בני" – כי ההבדלה מבני" היתה כבר לפני.

(*) ואף שלכאורה הכתוב עצמו מבאר זה "הנגשים אל ה'" – י"ל, שהוקשה לי לרש"י: הרי גם מתיבת "הכהנים" עצמה מובן שהם משרתים ונגשים לה, ומאי קמ"ל בהחוסם "הנגשים אל ה'" ולכן מפרש שהכתוב מחדש ב' ענינים (ובסדר דלא זו אף זו): וגם הכהנים (שם התואר. הם) הבכורות (שמועלתם היא רק זה) "שהעבודה בהם" (גם) שאינם עובדים בפועל. ואח"כ מוסיף חידוש גדול (יותר) הנגשים אל ה' להקריב קרבנות (גם אלו הנגשים להקריב בפועל) אף הם לא יסמכו כו'.

לפיכך ברור, שאילו רק תתגבר על פיתויי היצר העושה את תפקידו שלו, בודאי תצליח בעבודתך, עד לגילוי המשכן דאקרי מקדש⁵⁵, אשר אצל כל יהודי.

וזה יחיש ויקרב את גילוי המקדש הכללי כפשוטו, את בית המקדש השלישי, שגם

56 רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. רש"י ר"ה ל, סע"א.
זח"א כח, א. ועוד. וראה גם תנחומא נח, יא. ועוד.

55 עירובין ב, א.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויהי ר' שעי' קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

לכהנים, ולאחר מכן הוא נצטווה "לקדשו לכהנו לי", שלאחר שכבר יהיו "כהנים"²⁵, הוא יקדש אותם (על ידי הבגדים¹⁸) ויכניסם לכהונה²⁶, ל"שירות" – כלומר, יכניסם לעבודת הכהונה.

1. התקרבות לדרגת משה – במשכן

לפי האמור לעיל, שהמשמעות של "לכהנו לי" בפסוק "ואתה הקרב אליך" היא לעשות את אהרן ואת בניו לכהנים, בשונה מהמשמעות של "לקדשו לכהנו לי" לגבי הבגדים, וכן של "לקדש אותם לכהן לי" לגבי המילואים, שהיא – הכנסתם לעבודת הכהונה, מובן, שמצד "הקרב... לכהנו לי" בלבד, ניתן היה להסיק, שמשה נצטווה למנותם מיד לכהנים. והכרחו של רש"י להסביר "לאחר שתגמור מלאכת המשכן" נובע מהמלים "ואתה הקרב אליך", כמוסבר לעיל בסעיף א'.

ההסבר לכך הוא:

בציורי למשה, למנות את אהרן ואת בניו

25 ע"פ מ"ש בפנים, יומתק לשון רש"י (כט, לה) "לא נתמלא ידיהם להיות כהנים ועבודתם פסולה" – דלכאורה: זה שעבודתם פסולה, תוצאה ומסובב הוא מזה שאינם כהנים, ומכיון שכבר כתב "לא נתמלאו כו' כהנים" הרי במילא שמעינן שעבודתם פסולה, ול"ל לרש"י להוסיף זאת בפירוש – אלא כזה מבאר שכונתו ב"לא נתמלאו כו' להיות כהנים" הוא לענין השירות, מה שעבודתם פסולה. ומ"ש "להיות כהנים" – ראה הערה הבאה.

26 וי"ל, שגם ענין הכהונה "לשון שירות" [שנעשתה ע"י הבגדים (וע"י החינוך למילואים)], היא [לא רק ענין של פעולה (בדוגמת מעלת "הנגשים אל ה' להקריב קרבנות" על "הבכורות שהעבודה בהם" – ראה לעיל הערה 23 בשו"ג)] אלא שעי"ז ניתוספה ג"כ מעלה בהאדם [דרגא בהאדם – "לקדשו"; גם כהונה זו היא (לאחר שנכנס לכהונה) שם התואר לזרעו של אהרן לאחר החינוך בימי המילואים (ע"ד המבואר לעיל הערה 19 בנוגע לכהונה בכלל), וקודם שנתחנכו אינם נקראים "כהנים" בנוגע לענין זה. וראה לקמן הערה הב' (בשו"ג) להערה 28. ועפ"י יומתק לשון "לכהנה" (בוא"ז) – שמשמעותו היא (כנ"ל הערה 17) שהאדם יהי' כהן, אף שלשון כהונה (כאן) ענינה שירות – כי גם זה נעשה דרגא וענין באדם. וכלשון רש"י "שיהא כהן לי". וכן לקמן כט, לה "להיות כהנים". ולהכניסו בכהונה (ולא לעשותו כהן) – כי החדוש בלקדשו לכהנו לי הו"ע השירות, אלא שעי"ז בא במילא גם שם תואר לאדם (משא"כ לכהנו לי שבפסוק הקודם, שכל ענינה הוא תואר בהאדם – ראה לעיל הערה 19).

לכהנים, נאמר: "ואתה הקרב אליך"²⁷, שדוקא משה צריך לקרובם אליו, מפני שמשה כבר היה אז כהן²⁸. לכן אמר לו הקדוש-ברוך-הוא "ואתה הקרב אליך את אהרן ואת בניו... לכהנו לי", שהוא יקרב את אהרן ואת בניו אליו, שגם הם יהיו כהנים²⁹.

אך עדיין אין מובן:

א) אף אילו לא נאמר "ואתה הקרב אליך", אלא רק "לכהנו לי", היה ציווי זה מובן, לכאורה. מדוע מהגישה התורה "ואתה הקרב אליך"?

ב) השאלה אף קשה יותר: מעלתו המיוחדת של משה אינה דוקא בנושא הכהונה, אלא בדברים אחרים, שאליהם אין הכהנים קשורים, לכאורה. כמוזכר לפני כן בפרשת יתרו³⁰, שרק משה היה יכול לעלות להר, ואילו "הכהנים... יתקדשו...". מדוע, אפוא, נאמר

27 דלכאורה "אליך" – מיותר. יתרה מזו – בסתירה להמשך "לכהנו לי".

28 ראה רש"י פרשתנו כט, כד: "ומשה כהן". ולא מסתבר לומר (וע"ד הפשט) שנעשה כהן רק למשך ימי המילואים (היינו שנענש ולא ניתנה לו כהונה – רש"י שמות ד, יד – ואח"כ ניתנה לו למשך ימי המילואים ואח"כ שוב נלקחה ממנו!) – ומסתבר שלאחר ימי המילואים פסקה ממנו כהונה. ובלאה"כ משמע כן – שהרי נטילת כהונה ממש קשורה ב"הוא (אהרן) יהי' כהן" – רש"י שם, וזה התחזיל בסוף ימי המילואים. או י"ל דס"ל כהמ"ד (ובחסים קב, א) שלא פסקה כהונה אלא מורעו של משה. ומ"ש רש"י (שמות שם) "ואתה לוי", כוונתו בנוגע לסיומו שם "בניו יקראו על שבת הלוי". ומ"ש רש"י (אמור כא, כב) "שהותירו לזר שאכל משה בשר המילואים" – כבר עמדו על זה מפרשי רש"י שם, עיי"ש.

29 ראה ע"ד ראב"ע כאן.

30 יט – כב, כד.

(*) ראה בארוכה לקר"ש זח"ז ע' 2 (הערה 16), בביאור פרש"י (שמות א, כא) "בתי כהונה ולוי" – ששניהם (כהונה ולוי) קאי על משה (שהרי אהרן נולד לפני ש'תחזין את הילדים"). וכוונתו ב"כהונה ולוי" הוא – למשה ולבניו, או לשני זמנים שהיו במשה עצמו, וממה שמקדים כהונה ללוי מוכח שהי' כהן גם לפני ימי המילואים.

(**) ואולי י"ל, שכהונת משה, מכיון ששימש בחלוק לבן, לא הי' בה הענין ד'לקדשו לכהנו לי' ולכן נחשב לזר לגבי כהונה זו (וראה לעיל הערה 22). ועפ"י יומתק הקס"ד שבעל מוס מותר באכילת קד"ק (אף שפשוט שור שאינו מורע אהרן אסור בהם), כי גם בע"מ. אף שהוא פסול לעבודה (שירות), יש בו התואר דכהונה, ולא לקדשו לכהנו לי לשון שירות.

"ואתה הקרב אליך" לגבי "לכהנו לי", שמכך מובן שבאמצעות היותם לכהנים הם יתקברו לדרגת משה?

לפיכך מפרש רש"י "לאחר שתגמור מלאכת המשכן":

אילו היו אהרן ובניו נעשים לכהנים לפני סיום מלאכת המשכן, ואף אם היו מקריבים קרבנות, כפי שעשו הבכורים, למרות שלא היו להם בגדי כהונה, אכן אי אפשר היה לומר על כך "ואתה הקרב אליך", כי גם "הכהנים הנגשים אל ה'" – להקריב קרבנות³¹ היו "מחיצה לעצמם", ואסור היה להם לגשת אפילו למקום שנגש אהרן³², ולא רק למקומו של משה. אך "לאחר שתגמור מלאכת המשכן", כאשר הכהנים העובדים נכנסים למשכן, למקום שבו היה משה נכנס לשמוע את דברי השם³³, הרי אף שכדי להיות ראויים לעבוד במשכן בפועל היה צורך בבגדי כהונה, כדלעיל בסעיף ה', אך כיוון שגם המהות והמעלה³⁴ של "לכהנו לי" שלפני כן היא לעבוד במשכן – אלא שחסר ביצוע העבודה בפועל, בדומה לכהנים עתה, לפני שנתחנכו לעבודה – נאמר על כך "ואתה הקרב אליך".

ז. כהן ששימש... – דוקא לאחר היותו כהן

לפי האמור לעיל, שאף הענין של "לכהנו לי", עצם הכהונה, הוא רק "לאחר שתגמור מלאכת המשכן", מתורצת שאלה לגבי ההלכה:

ההלכה קובעת, שכהן שעבד עבודה זרה אסור לו לעבוד במקדש³⁵. ומתעוררת השאלה: והרי אהרן בנה מזבח לעגל³⁶, ושיטת רש"י³⁷ היא, שבניית מזבח לקדוש־ברוך־הוא צריכה להיות באופן ש"תחילת עשייתו לשמי", ולפי

זה יוצא, שבניית מזבח הוא כבר חלק מ"שימש"³⁸. אמנם, כוונת אהרן ב"ידיב מזבח" היתה כדי "לדחותם"³⁹, אך למעשה הוא בנה את המזבח "לפניו", לעגל, וכיצד היה מותר לו אחר כך לעבוד במשכן?⁴⁰

אך לפי האמור לעיל, שאהרן ובניו נעשו לכהנים רק לאחר סיום מלאכת המשכן, מובן הדבר בפשטות: ההלכה לגבי כהן ששימש לעבודה זרה היא רק כאשר היה כבר כהן בזמן ששימש, וכיון שבזמן בניית המזבח לפניו עדיין לא היה אהרן כהן, לא חל עליו הכלל של "כהן ששימש...".

ח. קירוב הכהנים כדי לעבוד עבור כל העם

מהענינים של "יינה של תורה" שבפירושו רש"י זה:

כשם שמשא רבינו, למרות היותו מנהיגם של כל ישראל בדורו, ובכל הדורות הבאים⁴¹, נצטוו בכל זאת "ואתה הקרב אליך את אהרן... מתוך בני ישראל לכהנו לי" – "מתוך בני ישראל" עצמם הוא קירב אליו, לפי ציווי ה', את אהרן ואת בניו, שיבצעו, לאחר שיתחנכו בכהונה, את עבודת המשכן עבור כל⁴² ישראל, כך גם לגבי "אתפשטותיה דמשה בכל דרא ודרא"⁴³, נשיאי ישראל⁴⁴ שבכל דור, עד

(38) בדוגמת שחיטה, דאף שכשירה בור, מ"מ לדעת רב ששת (מנחות שם) גם כששחט לע"ז אין קרבנו ריח ניחוח. ואפילו לדעת ר"נ שם, הרי כתב הרמב"ם (הל' ביאת מקדש פ"ט הי"ג) שגם השוחט לע"ז ואפילו בשוגג – לכתחלה לא יעבוד.

(39) רש"י תשא שם.

(40) ואף שהדין דלא ימש כו' הוא מדברי קבלה, שנתחדש לאחר זמן – הרי פשוט שה' לומר על אהרן הכהן שה' בו ענין כזה שלאחר זמן יה' כהן נפסל על ידו. ולהעיר ממנהול ש"מלבישן לעת"ל" (יומא ה, ב) וראה ג"כ סנה' (ז, ב). ועוד.

(41) ראה זח"ג רע"ג, א. וראה גם תניא פמ"ד: אפס קצוה .. מאיר לכללות ישראל בכל דור דור כו'.

(42) ראה רש"י במדבר ג, יב: שיהיו ישראל שוכרין אותן כו'.

(43) וזה שם. תקו"ז תס"ט. ועוד.

(44) ראה תקו"ז שם: בכל צדיק וזכנס. וראה גם ב"ד פנ"ו, ו.

– ומ"מ ישנו ה"אתפשטותא כו' גם בבאור"א מישאל

לכ"ק מורי וחמי אדמו"ר נשיא דורנו, שלמרות שהנשיא משפיע לכל ישראל⁴⁵, כלשון רש"י⁴⁶ "הנשיא הוא הכל", ואשר משום כך הם נקראים "ראשי אלפי ישראל", בדומה לראש, המחיה את כל האיברים, אפילו את הצפרנים⁴⁷,

בכל זאת קיימת אצלם הנהגה של "ואתה הקרב אליך... מתוך בני ישראל", שלהולכים "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו..."⁴⁸ התמסר הרבי במיוחד⁴⁹, הוא קירב אותם ורומם אותם עד "אליך", ונתן להם את כוחותיו שלו, וכללם ב"חיל ה'"⁵⁰, כדי שיפיצו את תורתו לכל ישראל, בדומה לכהנים, אשר על ידי "הקרב אליך", הם קבלו מכוחו של משה לעבוד במשכן עבור כל ישראל.

וכיון שהכל בהשגחה פרטית, ובמיוחד לגבי בני ישראל, וההשגחה הפרטית הועידה יהודים אלו להיות תלמידי הרבי וכדומה, שאליהם עליו להתמסר במיוחד, לפי התורה⁵¹, יוצא, שהענין של "ואתה הקרב אליך" הוא על פי ציווי ה', בדומה ל"ואתה הקרב" אצל משה רבינו.

ט. התפקיד מוטל עלינו!

אך יש הטוענים, שהם עדיין עוסקים בעבודה של "בגדי כהונה" ו"חינוך למילואים", ובמיוחד שהרי "ידע אינש בנפשיה", וייתכן שהוא נכשל בכמה דברים, ולא התנהג כראוי לתלמיד של נשיא ישראל – וכיצד ייתכן שיהא

(ראה בהנסמן בהערה 41), וכמ"ש בתקו"ז שם – "עד שתין רבוא" (היינו כללות הדור – ראה שם ובוהר שם). וי"ל שני" ה"צדיק וחכם" נמשך אח"כ בכל ישראל.

(45) ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 31 ואילך ע' 297.

(46) חקת כא, כא. – להעיר מרמב"ם הל' מלכים (פ"ג ה"ו): לבו (דמלך) הוא לב כל קהל ישראל – ראה לקו"ש ח"ה ע' 133 הערה 59.

(47) ראה תניא פ"ב.

(48) אגה"ק סכ"ו.

(49) ראה לקו"ז ח"ב רצא, א. וראה גם אגה"ק סו"ס וך וביאורו.

(50) לשון הרמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל. וראה שם: ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו'. וראה שיחת שמח"ת תרס"א (נדפסה בסה"ש תש"ב ע' 141 ואילך) ע"ד היוצא למלחמת בית דוד. עיי"ש.

(51) ראה לקו"ז שם.

לו קשר וקירוב למשה שבדורו בהיותו ר"ל "מחולל מן הכהונה"?

על כך אומר רש"י, שאפילו כהן שבפועל אינו יכול לבצע עתה את העבודה, אם משום שחסר לו עדיין חינוך לכהונה, או משום היותו "בעל מום" או "חלל", בכל אופן הוא כהן, ומשה מעניק לו כוחות, כי אף לגביו נאמר "ואתה הקרב אליך". הוא איננו יכול להפסיק להיות "כהן". הדבר אינו תלוי בבחירתו. בחירתו היא רק לגבי מילוי תפקידו, או ח"ו להיפך. אך התפקיד מוטל עליו!

ולכן בידו הזכות והאחריות לתקן את "מומיו", להסיר את ה"חילול", ללבוש את "בגדי הכהונה" וכו', ולבצע את העבודה – בעבור כל ישראל, על ידי הפצת אור התורה והמצוות עם המאור שבתורה, והפיכת כל ישראל ל"כהנים".

י. המקדש כבר קיים

אך היצר הרע הוא "פיקח"⁵², הוא מתלבש אפוא באצטלה של "ענוה" וטוען: הרי אתה בעצמך אומר, שיש לך עוד עבודה רבה לגבי עצמך – הן ב"סוד מרע", ריפוי המומים והסרת החילול, והן ב"ועשה טוב", לבישת בגדי הכהונה והתחנכות לכהונה – ואם "סמוך לפלטין שלך לא כבשת"⁵³, כיצד תוכל להשפיע על יהודי אחר? כיצד תוכל אתה, בהכרח את מצבך, לשפר אותו?!

על כך אומר רש"י "לאחר שתגמור מלאכת המשכן": משה רבינו כבר השלים את מלאכת המשכן עבור כל ישראל, והביא לידי "ישכנתי בתוכם", "בתוך כל אהד ואהד מישאל"⁵⁴. אין דורשים ממך ליצור אצל היהודי האחר דבר חדש, אלא לגלות את ה"משכן" שכבר מוכן בתוכו, ואף את גילוי המשכן, אין עליך לעשות בכוחותיך שלך, אלא בכוחו של משה, כדלעיל בסעיף ח'.

(52) ראה היום יום ע' סד.

(53) תורה כיבוש יחיד – ע"ז כא, א. מספרי ס"פ עקב. וראה גם סנה' יח, א. וש"נ (בנוגע להלכה): קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים.

(54) נסמן בלקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 160.